

Pascal Bruckner
LEDENI TEDEN
Roman

prevedel Jaroslav Skrušný

*Pazi, da se ne izgubiš v drugem,
naj bo moški ali ženska.*

Scott Fitzgerald

Brigitti

Prvi dan

Čar porajajoče se naklonjenosti

Večnost, dragi moj gospod, se je zame pričela nekega julijskega večera v avtobusu številka 96, ki vozi med Montparnassom in Porte de Lilas. Tega bodo dobra štiri leta. Na križišču pri Odéonu se je nasproti mene usedla mladenka, oblečena v črno krilo z volančki, gležnje so ji objemale dolge bele nogavice. Pri priči je pritegnila moj pogled. Njen obraz, ki sem ga brez sape občudoval, me je naravnost uročil. Ne vem, kaj mi je bilo na njej najbolj všeč: lica, ki so bila videti kot v mleku okopana testena kupčka, ali trepalnice, ki so nežno božale njene zelene oči in jo hkrati varovale pred indiskretnim spogledovanjem. Sploh je nisem dobro videl, bil sem zaslepljen, omamljen, prežemali sta me ena sama želja: naskočiti jo, in ena sama groza: izpustiti jo iz rok. Moje občudovanje je šlo najbrž malce čez rob, kajti neznanka je z glasnim vzdihom obrnila glavo stran, za hip sem se ustrašil, da bo sedla kam drugam. Toda zadržanost, ki sem jo imel za skrajno tenkočutno, mi je dekle naredila še ljubšo.

Nič se ne posmehujte avtobusu: ni ga primernejšega kraja za strela z jasnega. Celo takšna pločevinasta škatla na štirih kolesih se lahko spremeni v predsobo raja, če le verjamemo v naključje. Vedno bom pred nekom, ki mi ga predstavijo prijatelji, dal prednost bitju, ki mi ga nasproti pripelje naključno srečanje:

zakaj predstavljam si, da bo usoda, ki je poskrbela za prvi stik, še naprej skrivnostno in krepčilno bdela nad njim. Nepredvidljivost je edina sila, ki življenju lahko vlije kanec topline.

Prevevala me je groza, da ne bom našel besede, s katero bi prelomil tišino, da bom zapravljal priložnost, ki mi jo je ponudilo nenadno soočenje. Kako se izogniti vedno enakim prvim besedam, se pokazati kot obzirnež, izvirnež, zapeljivec in skušnjavec hkrati? Težko vprašanje, ki si ga je zadnji večer stvarjenja po mojem mnenju postavljaj hudič. Na pomoč mi je na lepem priskočil sprevodnik: nikoli se Pariškemu mestnemu prometu ne bom mogel dovolj zahvaliti za sodelovanje. Zahteval je najimi vozovnici. Lepa sosedka se je delala, kot da ji je karta padla na tla. Vsi trije smo se sklonili in med smetmi iskali rumeni kartonček. Uradnik je že začel sestavljati zapisnik. Mladenka je, vsa rdeča od zadrege, povabila pogled: bilo mi je jasno, da se je zlagala. Njena stiska mi je segla v srce. V dlan sem ji neopazno stisnil vozovnico, ki sem jo prej pokazal uniformirancu. Za hip je otrpnila, potem se mi je nasmehnila. Sprevodnik je odšel naprej. Bil sem rešen: našla sva se v zgodbi. Razumeli me boste, zakaj odtlej odločno nasprotujem brezplačnemu javnemu prevozu. Prestopnica se mi je zahvalila s stiskom roke, a pri tem zagrešila odločilno nerodnost in mi vozovnico vrnila. Neka ženska, tolstá debeluška, ki naju je ves čas opazovala, je prestregla najino kretnjo in poklicala sprevodnika. Avtobus se je ustavil pri Svetem Pavlu: imel sem le še toliko časa, da sem izdajalki pokazal osle, in izstopil. Poču-

til sem se izgubljenega, najraje bi zajokal od jeze: s širokimi kretnjami sem mahal sosterilki, toda autobus mi jo je kmalu odpeljal izpred oči. Kot pogubljenec sem blodil okoli: Pariz ni ne vem kako velik, ampak človek lahko mimogrede ponikne v njem kot v brezdanjem breznu. Prežemala me je ena sama želja: za vsako ceno znova najti mladenko, pa četudi bom moral poletje preživeti v mestu.

Moški, ki mi je pripovedoval to zgodbo, je sedel poleg mene v ladijski kajuti sredi Sredozemskega morja. Bila je noč. V naslanjaču in z nogami, ovitimi v ogrinjalo, je z nemirnimi očmi begal naokrog, le vsake toliko jih je umiril in se zagledal vame. Imel je razoran obraz nedoločne starosti, na katerem se je vseeno ohranilo še nekaj sledov mladosti. Vsa njegova osebnost je izžarevala neki čuden nemir, zadržano živčnost. Tistega daljnega večera – Franza sem namreč sovražil od najinega prvega srečanja, sovražil toliko močneje, kolikor bolj je naraščal njegov vpliv name – sem bil še daleč od tega, da bi prodril v zavest tega sprevrženega človeka. Brezbrižno sem prisluškoval enakomernemu toku njegovih besed, škripajočemu glasu zarjavelega zapaha, ki ga je spremljalo otožno brbotanje čajnega kotlička.

Toda dovolite mi, da nekoliko natančneje osvetlim okoliščine najinega srečanja. Pravkar sem bil dopolnil trideset let in se s svojo družico Béatrice odpravil v Indijo. Bila sva srečna, prepričana, da greva resnici naproti. Bil je 28. decembra 1979. Tistega jutra smo na krovu Truve, turškega trajekta, ki

via Neapelj-Benetke-Pirej zagotavlja še zadnjo mor-
sko povezavo med Francijo in Istanbulom, izpluli iz
Marseilla. Čeravno sva imela več kot dovolj tehtnih
razlogov, da vsaj za nekaj mesecev ubeživa dolgočas-
ju razvrednotenega poklica – sam sem na eni od pa-
riških gimnazij poučeval književnost, Béatrice je bila
profesorica italijanščine –, naju je z magnetično močjo
privlačil predvsem Orient. V tej besedi je migotal zlati
prah, obdajal jo je bleščeč obstret, ki me je omamljal.
Ob njenem motnem sijaju sem kar vzdrgetal, moje na-
gnjenje do daljne dežele je po malem spominjalo na
vročico. V Azijo sem odhajal po sveti nered, ki mi ga
Evropa ni mogla več ponuditi, trdno odločen, da se
znebim vsega tistega, česar ne potrebujem več. Za po-
tovanje, na katero sva se dolgo pripravljala, sem si pri
ministrstvu za izobraževanje izposloval leto dni pre-
mora in vse poletje delal pri neki zavarovalni agenciji.
Želja, da bi v Indijo pripotovala v številnih krajših eta-
pah, da bi na začetku poti kar največ časa prebila na
križarjenju po morju, nama je narekovala tudi izbiro
ladje, še posebej, ker je bila linija – poceni in nedobič-
konosna – tik pred tem, da jo ukinejo.

Predstavljajte si vzdušje upanja, pričakovanja in
nejasnih obljub, ki v začetku spremljajo vsako plov-
bo! Ladja, naj bo še tako zanikrna, je vselej nekaj več
kot le prevozno sredstvo: je stanje duha. Brž ko se
po mostičku povzpneš na krov, se ti spremeni pogled
na svet, postaneš državljan neke posebne republike,
strogo zaprtega prostora, v katerem prebivajo sami
brezdelneži. Takoj so se mi prikupili tesni hodniki, ki
so dušili sleherni hrup, in težak zadah, ki je vladal v

njih, mešanica morskih vonjav in pregretega kavčuka. Truva, star norveški parnik, ki so ga na novo opremili Turki, s svojim majhnim dimnikom, ki je kakor narobe obrnjen naprstnik štrlel iznad palube, ni bil niti od daleč podoben kaki orjaški čezoceanski. Najina kabina, ukleščena med dve kovinski steni, je bila še najbolj podobna tesni omari s pogradom in majcenim umivalnikom. »Kakšna ljubka čumnata,« je ob vstopu rekla Béatrice, »ti boš spal v zgornjem sarkofagu, jaz v spodnjem.« Oškrbljen kozarec je potrkal ob kovinsko ogrodje umivalnika, vsa kajuta je podrhtevala ob tresljajih ladijskih motorjev. Res, da sva imela na voljo le mišjo luknjo, toda obljuba slastnih ljubezenskih užitkov nama je bila v zadostno poplačilo za manjkajoče razkošje in utesnjen prostor. In potem je bilo tu še okroglo okence; meni se je okrogla lina od nekdanj zdelala na moč očarljiva: čar je v tem, da lahko vse vidiš, ne da bi te kdo opazil. Kakor skozi luknjico v ključavnici bova lahko kukala v skrivnosti morja, se brez nevarnosti spogledovala s slano pošastjo, se rogala sovražnostim mokrega elementa.

V brezbrežnost morja je treba pogledati prav skozi to okence, naravnost ganljivo s svojimi zavesicami, ki kajuti dajejo videz hišice za punčke. In za vsako od teh linic tiči stanovanjce in v njih živa bitja, na tisoče med seboj prepletenih usod.

Sicer pa je na jutro našega odhoda v Marseillu vladalo prečudovito vreme: sonce je bilo ob boke ladijskega trupa in v luči teh isker se je naša luskinasta zgradba bleščala kot košček sladkorja. Bil sem

presrečen, da naju blagoslavlja svetloba, deležna sva torej blagoslova bogov, v tem sem videl obetavno znamenje za celotno potovanje. Vdihovala sva oster, ledeno mrzel zrak, spominjajoč na sorbet, ki ga je veter s kopnega prežemal z vonjavami dišavnic in borovcev. V daljavi so številne ladje kot bele igračke parale svilo obzorja. Še nikoli nisem občutil tolikšne blaženosti. Prevevala so me najpristnejša čustva, ob pogledu na francosko obalo, ki se je razblinjala v svetlečem oblaku, sem v strahu, da se ne vdajam le sanjskim prividom, le težko zadrževal vznesenost.

Prvi dan plovbe, ki naj bi trajala pet dni, sem si zapomnil po občutku blažene praznine, ki mi ga je zapustil. Vsakdo ve, da se na ladijskem krovu nikoli nič ne zgodi, kljub temu pa človek uživa v vrhunskem dolgočasju, ki spominja na evforijo. Še tako plehka podrobnost med Béatrice in menoj je v luči odhoda pridobila težo talismana. Na odisejadi sva se počutila kot v devetih nebesih, sprehajala sva se po dolgih ploščadih ladijskih palub in kramljala, zatopljena drug v drugega, ne da bi opazila živo dušo. To je bil v petih letih, kolikor sva jih preživela skupaj, najin prvi pobeg: z resničnostjo nisva imela bogvedi kakšnih izkušenj, zato pa sva toliko več izkusila v stotinah knjig, ki sva jih prebrala. Najina zveza je bila kot kakšna knjižnica, bukle so nama nadomeščale otroke in potovanja. Dolgo sva omahovala, preden sva se podala na romanje, ki je krepko pretreslo najine priljubljene navade. Béatrice je krasila hladna anglosaška lepota, in čeprav je bila mojih let, je ohranjala najstniško mikavnost. Tudi njeno telo je nihalo med

deklištvom in zrelo ženskostjo, in ko bi ji prelestnega, včasih resnobnega obraza ne oblivali dolgi, padajoči vijoličasti valovi, bi ji človek ne prisodil več kot dvajset let. Pravil sem ji ‚moja pripadnica‘, na uho sva si šepetala skrivnosti, ki so jih sicer vsi poznali, čeprav jih nisva obešala na veliki zvon.

H kosilu nas ni sedalo prav veliko, komaj trideseterica; obedovali smo v razgledni restavraciji, ki je zasedala vso širino ladje in je lahko sprejela najmanj dvesto gostov. Skrčena na vsega štiri omizja, je skupinica takoj pokazala medsebojno naklonjenost. Obedi so osrednje razvedrilo na križarjenjih: za mizo lahko preučuješ sopotnike in ugibaš, kdo so, kaj delajo in kaj boš počel z njimi. V prostorsko omejenem življenju postanejo neznanci nadvse pomembne osebe, sopotniki takoj razvijejo vročo željo po spoznavanju. Poleg neizbežne kvote Nemcev in Holandcev, ki jih na pot žene trdnost njihovih valut, so bili na krovu še neki angleški par, še dva Francoza, nekaj Italijanov ter skupinica grških in turških študentov. Imel sem občutek, da potujem z barko, na katero so strpali po en primerek iz vsake dežele, ki meji na Sredozemsko morje. Sprva nismo vedeli, kako naj se pogovarjamo, in po jalovih poizkusih z nekaj romanskimi jeziki smo se nazadnje zedinili, da bomo za skupni jezik sprejeli angleščino. Ker jo je le malokdo tekoče obvladal, so med pogovori nastajali dolgi premori, padale so dvoumnosti, ki so zbudjale smeh, in vsakdo je jedel in pil, kot da nam do prihoda na cilj ne bodo postregli z nobenim obrokom več. Brez zadržka sem se predal užitku medsebojnega spoznavanja, čeprav

samo s pogledi, pričakujoč, da bom morda že jutri vse te ljudi klical po imenih.

Dvignili smo se izza mize, ko me je Béatrice poprosila, naj jo za hipec počakam pred vrati ženskega stranišča. Dolgo je ni bilo na spregled; nerad sem pokukal v skrivni prostorček. Našel sem jo, kako se sklanja nad jokajočim dekletom, ki mu je razmazana maskara počrnila lica.

»Kaj se dogaja?«

»Pokadila je preveč jointov,« mi je odgovorila Béatrice.

Nejevoljno sem skomignil z rameni.

Neznanka je še glasneje zahlipala. Na sebi je imela s krznom podloženo vetrovko in kavbojke. Pri kosilu je nisva opazila. Njeno stokanje mi je šlo na živce. Na vprašanja je odgovarjala z enozložnicami, kot da ji gre najina radovednost močno na živce, iz zmedenih besed sta prenikali jeza nad tem, da se je znašla na ladijskem krovu, in želja, da barkačo čim prej spet zapusti. Povedala nama je, da ji je ime Rebecca. Videti je bila povsem otopela, za videz ji ni bilo mar.

»Kam potujeta?« ji je uspelo izreči z zmehčanim glasom.

»Najprej v Istanbul, potem v Indijo in mogoče tudi na Tajsko.«

»V Indijo – pa saj to je že zdavnaj iz mode!«

Ničesar nisem rekel, izjavo sem pripisal na rovaš zadetosti.

»Pospremila te bom v kabino,« ji je rekla Béatrice.

»Zelo ... zelo si prijazna ... tvoji lasje me spominjajo na ... medeni kolač za roš hašono.«*

»Stopiva na palubo, svež zrak ti bo dobro del.«

Podpirati sem jo moral po vsem dolgem hodniku; sonce je osvetlilo verižico in obesek na njenem vratu: dvoje iztegnjenih prstov zoper urok. Spet je začela blesti, iz smeha padala v jok, blejajoč nepovezane stavke, ki so jo silili v krohot. Bilo me je sram, bal sem se, da naju kdo ne zaloti v njeni družbi. Béatrice je uganila mojo zadrego, obzirno me je poprosila, naj ju pustim sami.

Ko se je vrnila, sem zagrenjeno potožil nad žalostnim dejstvom, da tudi na odprtem morju nimaš miru pred zakajeno mularijo z ulice Huchette in Trga svetega Mihaela.

»Ne govori tako, Didier, prav srčkana je in videti je tako nesrečna.«

»Njene nesreče mi je eno figo mar, z lepoto me pa tudi ni očarala.«

Dogodek sva zapečatila s serijo poljubov, nastopil je popoldan, nič manj spokojen in čaroben od jutra. Paluba, kamor sva legla k branju, jaz *Bhagavadgite*,**

* Judovsko novo leto, tudi ‚dan spominjanja‘ ali ‚dan trobljenja‘ (trobljenje na šofar, oinov rog, naj bi vernike klicalo k molitvi in grešnike opominjalo, da se morajo kesati), po gregorijanskem kalendarju v obdobju od septembra do oktobra.

** Staroindijska pesnitev, del *Mahabharate*, nastal pribl. 300 let pred našim štetjem. Napisan je v sanskrtu; sestavlja ga 18 spevov in 700 dialoških kitic, opisuje pa pogovor med Krišno in vojskovodjo Ardžuno. Podaja osnovne pojme in vrednote hinduizma, Gandhi ga je imel za svoj ‚duhovni slovar‘.

Béatrice nekega romana Mircea Eliadeja, je bila kot terasa, z britvico izrezana z neba, ki jo je pred vetrom varoval ladijski dimnik. Le šelest strani, ki jih je obračala moja družica, je prekinjal oddaljeno pljuskanje vode ob ladijski trup in hrumenje motorjev. Lenobno sva se prepuščala toploti in svetlobi, ki je švigala od kljuna do krme te neizmerne palače iz belega jekla.

Ob sončnem zahodu, ko se je začela spuščati ledeno mrzla noč, sva v najini kamrici okušala sveto uro naslade. Prekipevajoč od čustev, bi sam pri priči zaspal, toda Béatrice je vztrajala, da jo moram spremljati k večerji. V nasprotju z veličastno spokojnostjo, ki je vladala zunaj, je v prostorni jedilnici, čeravno napol prazni, šumelo in brenčalo kot v panju; človek bi dejal, da majcena skupnost, ki jo je naselila, stisnjena med njene drhteče stene, prav iz hladne neprijaznosti morja črpa vir domačnosti in veselja. Za mizo sva se seznanila z edinim indijskim potnikom na krovu – angleškim zdravnikom, naturaliziranim sikhom, ki je živel v Londonu in je potoval v Istanbul na kongres o akupunkturi. Radž Tiwari, kakor mu je bilo ime, se je široko zasmel, ko me je zagledal z *Bhagavadgito* pod pazduho.

»A veste, da tega danes v Indiji nihče več ne bere? Razen nostalgikov.«

»Saj gre vendar za temelj vaše kulture!«

»Nič bolj, kot je Biblija temelj vaše. In še nekaj: bogovi slabo prenašajo izvoz. Kali, grozo zbujujoče božanstvo v Kalkuti, je v Parizu le še mavčen malik.«

»Didier bi se rad zatekel v kak ašram,« je nagajivo pripomnila Béatrice.

»Da bi ves božji dan molzel krave? Kako trapasta zamisel, če ima človek tako lepo ženo, kot ste vi!«

Vsi trije smo se zasmejali in razvil se je pogovor. Radž Tiwari, napravljen v tvidasto obleko, je govoril v izbrani angleščini, krasile so ga plemenite poteze odraslih Indijcev. Najino navdušenje nad Indijo mu nikakor ni šlo v glavo, večkrat naju je vprašal, čemu raje ne odpotujeva v Singapur ali na Tajvan, v čisti in moderni državi. Njegovi zadržki so me nekoliko begali, toda ljubeznivo vedênje in nenehni komplimenti, ki jih je namenjal Béatrice, so naju opogumili, da sva mu po večerji sledila v bar, opažen z lesom v topli medeni barvi in opremljen z mehкими usnjenimi naslanjači in belim, s pregrinjalom pokritim klavirjem. Midva le redko pije, zato sva po zaslugi kakovostnega gina in bourbona kmalu začutila prijetno okajenost; Béatrice se je med nami tremi izkazala za najbolj bučno in razposajeno. Gostitelj je bil navdušen, in da bi punco še bolj spodbodel k smehu, je začel klatiti vsakršne neumnosti.

»Angleži so v silni želji, da bi kar najbolj poangležili Indijo, tik pred odhodom ves polotok posejali z ultramodernimi kokošnjaki. Skrbno izbrane kokoši, dvojezične diplomantke najjimenitnejših kolidžev, so se odlikovale s tem, da so nosile že pripravljena jajca, mehko kuhana, trdo kuhana, srednje kuhana jajca, ki so prihajala naravnost na mizo kolonialnih gospodarjev. V prepričanju, da perutnina zlepa ne bo podlegla politični propagandi, je britanska vlada računala, da bodo prav ti spektakularni dosežki zadali smrtni udarec Gandhijevemu avtonomističnemu

gibanju. Ravno so nameravali pripraviti posebno kokošjo omleto, rahlo stresanje skodele ob ritmih ragtima bi ustrezno premešalo rumenjake in beljake – izbrane kokoši so hodile na tečaj stepanja –, ko je nenasilna kampanja dosegla tudi perjad, ki je razglasila znamenito zajtrkovalno stavko, ‚bacon and eggs strike‘. Z razglasitvijo indijske neodvisnosti leta 1947 je tovrstni vzreji odzvonilo: kolaborantske kokoši so morale opustiti angleščino in se pod grožnjo kazni vrniti k valjenju surovih jajc. «

Čeravno so bile iz trte izvite, so ta in še nekatere podobne zgodbice iz naju izvabliale huronske izbruhe veselja, ki jih je še podžigal alkohol. Potem ko si je Tiwari izprosil dovoljenje, da sme Béatrice poljubiti na lice, sva se v najboljšem razpoloženju poslovila od njega. Popivka naju je pošteno razvnela; prijateljico sem z nemalo prilizovanja spravil v posteljo, ji obljubil, da se takoj vrnem, in stopil na palubo, da si razbistrim glavo. Mrzel zrak mi je rezal v nosnice, sijala je polna luna, opazoval sem svetlikajočo se in migetavo brazdo, ki je kljub temi razsvetljevala morje za nami, dokler se ni izgubila v noči. Mlečno bele srage so v tisočernih kapljicah pokrivale ladijske stene in rešilne čolne, v rahlem suhem vetru so škripale vrvi. Koraki so me samodejno pripeljali na zgornjo palubo parnika, kjer je bil poleg pozimi zaprtega bazena še majhen bar prvega razreda, ki je občasno služil kot diskoteka. Vstopil sem, zaklinjajoč se, da ne ostanem več kot minutko ali dve. V baru je bilo kakih ducat moških in dekle, ki je v tesno oprijetih hlačah iz črnega satena sámo plesalo sredi ploščadi.

Sédel sem in jo gledal, pasel sem poglede po njenem iztegnjenem vratu, usločenih ledjih in rokah, ki so kot peruti prhutale po zraku. Njena vrteča se silhueta, zračna gibkost in nagla menjava telesne drže so ustvarjali zares mikavno podobo. Kdo neki je? Nikogar ni pogledala, čez pod je drsela z lahkotnostjo peresca, ujetega pod kupolo svetlobe, ki jo je vsrkavala kvišku; iznenada se je nehala vrteti, odšla s plesišča in sedla za točilni pult. Na svoje veliko presenečenje sem v njej prepoznal jokajočo mladenko, na katero sva naletela popoldne. Stopil sem proti njej. Kakor se mi je po kosilu zdela pusta in smešna, se mi je zdaj, pod večer, zazdela nadvse očarljiva. Z ličilom si je podaljšala trepalnice, si napudrala ličnice in izrazito ravno nosno kost, na temenu speti temni lasje so ji dajali rahel vzhodnjaški pridih.

»Se zdaj že kaj bolje počutite?«

»Kaj vas briga!«

»Ampak ... jokali ste na stranišču, se ne spominjate več?«

»Si boste morali izmisliti že kakšno boljšo pretvezo za ogovarjanje deklet.«

Grobost mi je vzela dih; kadar se znajdem v zadregi, mi hitro zmanjka odgovorov. Poklapano sem se umaknil. Poklicala me je nazaj:

»Tak daj no, seveda sem te prepoznala; prepoznam pač tistega, ki mi je všeč.«

Od vsega povedanega mi je v ušesih ostalo samo tikanje; kljub pretirani domačnosti je iz njenih besed velo neko otožno kljubovanje. Njene podolgovate

mandljaste oči, skrite za zoženi špranji, so me gledale, ne da bi me videle, kot da sem zanjo povsem prosojen.

»Kaj se pa greste?«

»Delam vtis, da sem glavna.«

Bušila je v smeh. Bilo je smešno in mučno obenem.

»Greva plesat?«

»Ah ... ne, rajši ne, sem bolj slab plesalec.«

Že tako ali tako sem se počutil nelagodno, ob misli, da bi se razkazoval vpricho nje, pa bi me skoraj pobralo; včasih se izkažem z odličnostjo, ko bi zadostovala že povprečnost, kadar pa je odlika zapovedana, od povem na vsej črti.

»Se ne čudim, držiš se, kot da bi požrl kol.«

Spet se je malce nasmehnila, priprete oči so za hip omilile strogost obraza. Na tisoče plehkosti in puhlih vprašanj se mi je podilo po glavi. Pobarala me je po imenu, pa se mi zdi, da jo je razočaralo. Nič več mi ni bilo jasno, kaj še želi od mene, ostal sem brez besed. Moja klavrna drža je bila najbrž videti nadvse smešna.

»Povej mi kaj smešnega, Didier, razvedri me malo!«

Povabilo mi je zaprlo sapo. Jezilo me je, da ne morem slediti toku pogovora. Bil sem živčen, običajni tesnobi se je pridružil še grenak občutek, da se ne znam vesti v družbi tovrstnih žensk. Nedolžna šala je preraščala v preizkus moči. Preplavilo me je nelagodje: sem pač plahe narave, in kadar mi usoda pokaže zobe, se vdam: zla sreča pač; strinjam se z nepopravljivim, niti slišati nočem, da je moč še vse obrniti na glavo in zapeljati v drugo smer. Dekletova nesramnost in nagle menjave razpoloženja so me povsem iz-

tirile. Ta hip je gledala nekam daleč predse, še za mar me ni imela.

»A ... kuhaš mulo?« sem jo vprašal; tudi sam sem poizkusil s tikanjem, nemara v tistem upanju, da vzpostavim ravnotežje.

Skomignila je z rameni.

Poskusil sem razdreti šalo, vsaj eno, zato sem jo še enkrat vprašal, razločno poudarjajoč sleherni zlog:

»A si na-kur-je-na?«

»Kaj pa je to?«

»Nakurjena? To pomeni jezna.«

Vstala je s stola.

»Zame si preveč duhovit, ljubček, moram se umakniti, da ne počim od smeha.«

»Že odhajaš?«

»Ja. Lahko noč. Prepuščam vas vaši šaljivi in očarljivi osebnosti.«

Zadnje besede so mi segle do živega. Ne le, da se je vrnila k vikanju, se pravi, da je znova vzpostavila distanco, ampak je z omembo moje šaljivosti in moje osebnosti kruto izpostavila, kako mi manjka ene in druge. Kakšen bebec sem izpadel! Pa saj spada beseda ‚nakurjen‘ v zakladnico francoskega jezika, nisem jaz kriv, če nove generacije uporabljajo tako pičel besednjak. Kako sem lahko pri tridesetih nasedel provokacijam najstnice, ki bi lahko bila moja učenka, punčare, ki bi jo v kozji rog ugnal zadnji mozoljav fantalin! Na lepem sem se ovedel, da je sploh nisem vprašal, kam potuje in ali je sama na krovu. Nič več nisem bil zaspan, naročil sem si pijačo in še kakšno uro premleval dogodek. Ko sem se zatopljen v misli

vračal proti kabini, sem najbrž zgrešil pot, zakaj na lepem sem se znašel na hodniku prvega razreda. Dolgi zapuščeni hodniki z mežikajočimi lučkami, tišina, ki so jo parali oddaljeni udarci batov iz strojnice, sence, ki sem jih videl plesati po stenah, noč, ki je legala na brezdelno življenje, vse to mi je puščalo čuden občutek v duši. Kar tjavdan sem odprl neka vrata in se znašel na nekakšnem prehodnem mostičku: bilo je pasje mraz in tema kot v rogu. Nenadoma sem za seboj zaslišal nekakšen stok. Obrnil sem se, toda videl nisem ničesar. Ponovil se je enak zvok: v trdi temi sem napenjal oči in za hip se mi je zazdelo, da sem razločil nekakšno obliko. V temi je bila na preži neka senca. Zdrznil sem se in se nameraval vrniti v notranjost, ko me je neka močna dlan zgrabila za roko.

»Ste to vi, Didier?«

Uradni ton vprašanja pa nizek in hripav glas sta me globoko presunila. Predvsem pa ta silovit stisk dlani! Pričakoval sem nasilnega hrusta, prikazal pa se je hromec na invalidskem vozičku. Še nikoli ga nisem videl. Razoran obraz, redki lasje, strmel je vame z begajočimi očmi, ki so bile v temi videti skoraj strašljive.

»Saj ste vi, Didier, kajne? Pazite, pazite se je ...«

»Koga, o kom govorite?«

Stežka sem krotil občutke, ki so me prešinjali. Najraje bi se na hitro pobral, toda dlan z jeklenimi kremplji me je držala v primežu: bilo je, kot da bi se nebogljeno telo hotelo maščevati s čezmerno razviti okončinami. Po zapestju se je po izstopajočem omrežju žil pretakala moč, za katero se je zdelo, da

bi zlahka zdrobila v prah vse, kar bi se ji postavilo po robu. Pohabljenec mi je približal svoj prsteno blede obraz. Zabevskal je:

»Govorim kajpak o njej, o Rebeci, puncu, s katero ste pravkar govorili. Pazite, da se ne opečete v stiku z njo: pasti nastavlja povsod, koder hodi. Samo poglejte, kaj je naredila iz mene: potrebovala je le nekaj let.«

Dvignil je volneno ogrinjalo, ki mu je ležalo na kolnih, in mi pokazal dvoje mrtvo visečih nog.

»Ampak ... kako veste, da sem se srečal z njo, od kod poznate moje ime?«

»Pravkar mi je povedala za vajino snidenje in vas opisala. Takoj sem vas prepoznal.«

»Kaj bi pravzaprav radi od mene, izpustite me, vse to je vendar smešno ...«

»Precej manj smešno, kot si mislite. Ste že opazili, dragi gospod, da si ženske želijo predvsem moških v čedni družbi? Ljubka oseba ob boku moškemu pripravi neznansko dvigne ceno, pa naj bo še tako grd ali zanikrn. Prav to je začutila tudi Rebecca, ko vas je zagledala z ženo.«

»In kaj ste vi njej, če smem vprašati?«

»Oprostite mi za nevljudnost. Naj se vam predstavim, ime mi je Franz in sem njen mož.«

Izpustil je svojo laketo in mi stisnil dlan s toplino, ki se mi je zdela pretirana. Spreletel me je srh: megla in noč sta se mi zalezli do kosti, dvogovor v temi se mi je zdel skrajno absurden.

»Zebe vas, mar ne? Vrniva se raje noter.«

Zasukal je svoj mehanski stol, ki ga je upravljal z rokami, in odrinil prehodna vrata. Samodejno sem mu sledil. Ko sva se znašla na hodniku, je poprijel:

»Didier, saj dovolite, da vas kličem po imenu? Didier (za hip je pomišljal), kaj si mislite o moji ženi?«
Zdrznil sem se.

»No, ja ... zdi se mi vražje čedna.«

»Mar ne? In kakšno čudovito postavo ima!«

»Prav zares.«

»Glej ga, lumpka! Všeč vam je, s poželjivimi očmi ste se pasli po njej.«

»To pa ne ...«

»Nobene lažne sramežljivosti, ne spravljajte me v zadrego! Vsekakor sem prepričan, da vam buriva radovednost. Pač, pač, dobro čutim to. Zdaj veste, kdo je Rebecca, ničesar pa ne veste o tem, kakšna je. Bi radi o njej zvedeli kaj več?«

Ne vem, zakaj mi norost tega predloga ni takoj padla v oči. Najbrž me je uspavala pozna ura. Najprej sem odklonil, v začetku vselej rečem ne, češ da se me njuno zasebno življenje prav nič ne tiče. Ampak kazalo je, da moja zavrnitev ni bila preveč prepričljiva.

»Na prav prijazen način znate reči ne, medtem ko vaš pogled vneto pritrjuje. Glejte, komaj vas poznam, vendar mi že najmanjše podrobnosti vašega značaja odkrivajo zaupnika, na kakršnega čakam že vrsto let. In v življenju se držim načela: nikoli ne zaupaj ljudem, ki te imajo radi, zakaj to so hkrati tvoji najhujši sovražniki! Zato se brez preostanka prepuščam v roke le neznancem. Pozornost, ki mi jo posvečate, vam je v čast, saj se še predobro zavedam, kako niče-

ve so možnosti, da bi se vas dotaknila dogodivščina, ki se vas sploh ne tiče ... razen, seveda, če se vas že tiče?«

»Le kako?«

»Ne vem, slutnja pač. Se potemtakem strinjate?«

Izmomljal sem nekaj ugovorov, potem pa brez pravega odpora popustil. Čemu bi ne priznal: romaneskna plat nevsakdanjega položaja, v katerem sem se znašel, je laskala moji učiteljski pameti, naphani z vsakršno literarno ropotijo; sledil sem torej Franzu v njegovo kabino, srednje veliko, z lesenimi letvami opaženo kamro, ki jo je prebadalo dvoje okroglih okenc. Čeravno smo bili tu v prvem razredu, ni bilo v prostoru ničesar, kar bi me očaralo. Pri luči je bil hromčev obraz videti kot svinčevo zrcalo, s katerega je njega dni morda odsevalo veselje do življenja, ki pa ga je medtem nepopravljivo zarasla mrena. Njegove blede modre oči so bile kot dvoje lužic mrzle in grenke vode.

»Malce ste razočarani, mar ne? Tudi kabine prvega razreda spominjajo na štacune z mešanim blagom. Oprema kot v ceneni veleblagovnici, namesto finih gostov pa zavaljene Skandinavke in priseljeni delavci. A dovolj tožbá! Ste za skodelico čaja? Imam darjeeling.«

Darjeeling: mesto, kamor sva nameravala potovati z Béatrice. Se ne skriva v tem nekakšno naključje? Hromec je iz kovčka vzel čajnik na pritisk, ga napolnil z vodo in priključil na električni tok. Sédel sem na posteljo. Njegove poskočne in sijoče oči so se živahno selile s predmeta na predmet. Vrtajoč pogled

moškega, čigar žena me je pred kratkim osvajala, me ni puščal hladnega. Kot da bi me hotel pomiriti, mi je rekel:

»Tukaj prebivam sam, Rebecca ima svojo kabino troje vrat od tod: tak je pač najin dogovor.«

Nato je zastavil izpoved, ki sem jo navedel na začetku, jo na kratko prekinil in mi postregel z vročim in močno sladkanim čajem. Po nekaj požirkih je nadaljeval:

Tri večere zapored sem ob isti uri čakal na postaji proge 96 na križišču pri Odéonu. Zaman. Vendar se nisem vdal, odločil sem se, da kot marljiv policijski špicelj po dolgem in počez prečesem celotno četrt. Vse, kar sem premogel dotlej, ni štelo nič, želel sem si le ženske, ki je nisem imel. Trdno sem upal, da dela ali stanuje v okrožju Odéona, kjer sem takrat bival tudi sam. Časa sem imel na pretek, končeval sem študij medicine, smer parazitologija, pravkar sem uspešno opravil zadnje izpite. Stikal sem po trgovinicah, obiskoval plesne, joga in lončarske tečaje, prežal ob izhodnih vratih šol in gimnazij, utikal nos v kavarne, pousod, kamor rade zahajajo ženske. Minila sta dva tedna, skoraj sem že obupal. Medtem sem se seznanil z neko frizerko z ulice Buci, obledelo rdečelasko čvrste kobilje postave, ki mi ni bila posebej všeč, a je za silo zapolnjevala mojo samoto; bila je izhod v sili, s katerim sem se tolažil, dokler ne zadenem glavnega dobitka. Včasih sem jo ob večerih prišel iskat – delala je, dokler niso lokala zaprli –, vendar nisem nikoli opazil nobene sodelavke.

Nekega dne, ko sem prišel nekoliko prezgodaj in sem stopical gor in dol po pločniku, se mi je zazdelo, da je iz salona prišla potnica z avtobusa. Najprej sem si krepko pomencal oči, saj sem bil prepričan, da sem žrtev bujne domišljije. Toda ne, zares je bila ona! Razveselila se je srečanja, mi zaupala svoje ime, Rebecca, mi povedala, da dela tukaj, in predlagala, naj jo pokličem naslednji dan. Lahko si predstavljate moje veselje: dekle sem iskal na vseh koncih in krajih, le tam ne, kjer bi jo lahko našel; vriskal sem od sreče, svojo radost sem le težko prikrival pred rdečelasko, ki je bila prepričana, da moja vzhičenost velja njeni osebi.

Z nestrpnostjo sem čakal sončnega vzhoda in že v prvih jutranjih urah poklical nežno, prelestno Rebecca. Štirikrat sem telefoniral zaman: ali še ni prišla ali je že odšla. Petič sem jo končno priklical in dogovorila sva se za zmenek ob osmih zvečer. Prišla je točno ob osmih, sam sem bil tam že deset minut prej; bila je prav tako ganljivo lepa kot prvokrat; izmenjala sva si nekaj vsakdanjih plehkosti, obudil sem spomin na dogodek v avtobusu, srce mi je bilo kot pono-relo, greva najprej v kino in potem v restavracijo? Na lepem se od nekod vzame mogočna rusoglavka, pretkano hlini presenečenje in prosi za dovoljenje, da sme prisesti. Prepozno sem spoznal, da sem se pustil ujeti v past, da sta se bili puncu za mojim hrbtom dogovorili, da me bosta kaznovali, ker hočem sedeti na dveh stolih hkrati. Sprva sem klecnil pod njunim zasmehom, potem pa sem se skušal izvleči iz zagatnega položaja. Uganil sem, da sta na skrivaj vendarle

tekmici in da se pod krinko lažnega zavezništva v resnici mrzita; sklenil sem zaigrati na struno te razpoke in ju po malem, a vztrajno ščuval drugo proti drugi. Strateški načrt se mi je posrečil, kmalu sem z ramo ob rami s hihitajočo se Rebecca stal na okopih zoper vsiljivko. Toda človek mora ohraniti dostojen videz, povabil sem ju na večerjo v ameriško restavracijo v Les Halles. Pogovarjati sem se moral z obema, čeprav sem zvijačno nagovarjal samo eno in si hkrati razbijal glavo, kako bi se znebil nadležne družice. Stresal sem šalo za šalo in se potuhnjeno norčeval iz ritaste kobile, ki se je iz občutka dolžnosti zakrohotala vsaki klofuti, ki sem ji jo prisolil. Zaslutila je, da izgublja bitko, in me okarala, češ da stresam bedarije, jaz pa sem jo dražil še z večjim užitkom in z naraščajočo naslado poslušal, kako glasno se razlega njeno hrzanje, kako ji čedalje glasneje šklepetajo konjski zobje in kako ji jezik pokajoč opleta kot bič nad hrbtom vprežnega kljuseta.

Polnoč nas je našla na ulicah Maraisa, razposajeno smo pohajali, zvonili pri vežnih vratih in se skrivali za smetnjaki. Nazadnje se izčrpani žrebici ni dalo več držati sveče, izjavila je, da bi šla rada spat; zaploskal sem ji, a se hkrati ustrašil, da mi ne pobegne tudi Rebecca. Po obveznih poljubih je fuksa sedla v taksi; Rebecca je prečkala ulico, da bi se z naslednjim taksijem odpeljala v nasprotno smer. A komaj je najin cerber zavil okrog vogala, se je smejoč vrnila na mojo stran ulice, me prijela pod roko in mi predlagala, naj pot nadaljujeva peš.

To je bila ena najlepših noči v mojem življenju. Takoj mi je bilo jasno, da to dekle zame ne bo le muha enodnevnica. Bila je tako polna miline, otroške svežine in iskivosti, da sem se moral starokopitno vprašati, kako sem sploh lahko koga ljubil pred njo. Vse prejšnje so bile le osnutki bitja, ki jih bo šele zares poveščalo. Takrat sem se ravno izmotaval iz dvoletne zveze, ki sta ji vrat zavila dolgčas in rutina. Znova sem našel vrelec mladosti, ki pripada vsakemu začetku. Še preden sem jo prav spoznal, sem pri Rebecci že vzljubil ljubezen, ki jo bo priklicala iz mene. Si lahko polaskam, da sem našel pot do njenega srca? Že od vsega začetka je bila zame eno tistih ključnih bitij, kakršna vas priženejo do skrajnih meja, medtem ko za številna druga vnaprej veste, da vas ne bodo nikoli premaknila z mesta. V njej je bilo nekaj norega in tolažečega obenem, pripravljena je bila storiti vse, da bi mi ustregla, odlikovala jo je neka posebna sposobnost, da se mi povsem prepusti in se mi hkrati izmika, kar me je spravljal ob pamet. Ta komaj zaznavna razdalja, ki sem ji pripisoval čudaške namene, me je očarala in obenem vznemirjala. Vendar sem jo ne glede na to spravljal v smeh, si izmišljeval duhovite domislice, hvalil blišč najbolj vsakdanjih stvari, v najpritlehnejši plehkosti odkrival moč za ponoven zagon. Prava znanstva nas poženejo čez lastne meje, nas silijo v presežnost, v nenehno ustvarjalnost. Zabaval in osupljal sem jo zato, ker sem zabaval in osupljal samega sebe.

Noč nama je minila v enem samem gruljenju, dvorjenju, objemih, poklekkih, prilizovanjih, nedolžnih

nasladah. Rebecca mi je zaupala, da ji je osemnajst let, deset let manj kot meni. Arabska Judinja, po rodu iz Severne Afrike, je odrasla v skromnih razmerah – njen oče je imel trgovino z začimbami v Bellevillu –, medtem ko sem jaz, potomec daljnih germanskih korenin, zrasel v srednjeslojni meščanski družini. O pravem času, če mi boste seveda naklonili to čast in me poslušali dotlej, boste spoznali pomen teh detajlov. Vsa Rebeccina izkušnja je bilo nekaj ducatov moških, ki si jih je vzela za ljubimce – njeno ljubezensko življenje se je pričelo v starosti, ko sem se jaz poslavljaj od svojih zadnjih plišastih igračk –, pa dva ali trije obiski na Bližnjem vzhodu in v Izraelu, skratka, dražljiva zmes spolne zrelosti in otročjega idealizma, ki predstavlja metafizično prtljago današnjih najstnikov. Z osvojenimi moškimi se je ponašala z nekakšno prostodušno drznostjo, ki je bila hkrati izziv in opravičilo, kot da bi mi hotela reči: oprosti, a takrat te še nisem poznala.

Najina zveza se je že v kali zasnula v znamenju norčavosti; humor je užitek, ki si ga pripadnika nasprotnih spolov lahko privoščita ob soglasju, da bosta za hip pozabila na vse, kar ju ločuje. Nič manj kot jaz ni uživala v otročjih spodrsaljajih, v razvlečenih stavkih, anagramih, besednih igrah, opolzkih zamenjavah črk ali zlogov, poznala je vse izštevance in otroške pesmi- ce, spretno je oponašala vse glavne junake stripov, še posebej kanarčka Tweetyja in mačka Sylvestra, ki ju je posnela do zadnje podrobnosti. Občudoval sem otroško igrivost, ki je ozarjala njene besede, v njej sem odkrival darežljivo raznoterost, slo po življenju,

ki mi je šla do živega. Nič mi ni pomagalo, niti izkušnje, ki sem jih kot starejši od nje že pridobil. In čeprav sem še pred dvema mesecema govoril „ljubim te“ neki drugi ženski, ki mi je budila enaka čustva, sem imel občutek, kot da že leta in leta nisem ljubil. Našel sem bitje, ki je korak za korakom v celoti izpolnilo in celo preseгло moja pričakovanja, bitje, katerega nagnjenja in drugačnost so mi ga hkrati približevali in odtujevali. Rekel sem vam, da je bila Rebecca v mojih očeh krasotica; ne toliko zaradi ubranosti, ampak bolj zavoljo čistosti svojih potez, čistosti, ki je njen obraz obdajala z obstretom bleščeče navzočnosti.

Zora prve noči naju je našla na klopci na Nadškofjskem trgu za notredamsko stolnico, v družbi številnih homoseksualcev, ki sem že leta prihajajo častit kult Sodome. Všeč mi je bila bližina teh preznojenih teles v zavetju verskega svetišča; najini ljubezni je dajala rahel pridih podtalnega delovanja, ki je dandanes že tako redko. Zveza, rojena med obstranci, med krčevito drhtečimi telesi, je lahko samo obrobna in razburljiva. Še topla tema je žehtela od ljubezni. Vsi ti parčki so okrog sebe širili uročico, ki jo je netila skupna strast.

Pogled na Pariz, ki se je v prvi svetlobi poletnega dne ponujal iz parka, je bil očarljiv. Sonce toliko da ni vzšlo: močna bela svetloba je razločno izrisovala rastlinje po bregovih Sene, ki jih na tem mestu zarašča bršljan. Mesto se je že malce zganilo in zabrnelo od hrumenja prvih metrojev. Takrat me je Rebecca prosila, tega se dobro spominjam, naj ji ogrejem noge; od stopala sem se povzpел vse do ust, v skladu s

pravilom dostojnosti, ki zahteva, da najprej počastiš vrh, preden se spustiš na dno. Toda tako močno sva se smejala, da sva se najprej lep čas dotikala samo z zobmi in nosovoma, preden je najin poljub dozorel v polno in običajno obliko.

»Poslušaj,« sem rekel, ko so se nama usta razlepila, »moral bom k zdravniku, nekaj čudnega se mi je pripetilo.«

Prijel sem jo za roko in jo položil na nabrekli, ki jo je stik zbudil v meni. Erekcija ji je laskala, pretirano pa je ni vznemirila. Pravzaprav naju nič ni priganjalo, da bi hitela h koncu. Nobene potrebe nisva čutila, da bi si stregla z robotimi mesenimi dokazi, ki si jih navadno izmenjujeta moški in ženska, brž ko pride med njima do prvega stika. Ob veličastnem ognjemetu, ki je napovedal najino ljubezensko zблиžanje, se nama samo dejanje niti ni zdelo tako zelo nujno oziroma se nama nikamor ni mudilo z njim. Prepuščala sva se omamnemu zapeljevanju, ki se je opijalo samo s seboj, se čudilo lastnim podvigom in se ni menilo za končni izid. Naj vam še zaupam, da je Rebecca spadala med tista prelestna bitja, ki si jih ne moremo predstavljati obdarjena z običajnimi spolnimi znaki. Kot se je od navadnih ljudi ločevala po obliki telesa in obraznih potezah, sem domneval, da se razlikuje tudi v najintimnejših koticčkih. Moja vznurjena domišljija ji je pripisovala izjemen spolni organ, kakšno čudovito sprevrženost, nič manj zapeljivo od njenega obraza. Kaj pa, sem se spraševal, če spolovila sploh nima pod trebuhom? Narava je zanjo zagotovo iznašla kakšno izvirno rešitev!